

Sosyal Bilgiler Dersinde Zaman Kapsülü Kullanımına Yönelik Öğrenci Tutumlarının ve Görüşlerinin İncelenmesi*

Investigation of Student Attitudes and Opinions in Regards to Time Capsule Use in Social Studies Course

Filiz ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK**, Talip ÖZTÜRK***

• Geliş Tarihi: 01.04.2017 • Kabul Tarihi: 10.08.2017 • Yayın Tarihi: 31.01.2018

ÖZ: Zaman kapsüllerinin eğitimde kullanımının amacı bireylere, belirlenen sürede kapsülün içine konulup kapatılan materyaller ile kendilerinin ve çevrelerinin ne kadar değiştiğini anlamalarına yardımcı olmaktır. İlköğretim sosyal bilgiler öğretim programında yer alan “zaman, süreklilik ve değişim” öğrenme alanına ilişkin kazanımların edinilmesinde zaman kapsüllerinin kullanımı önem arz etmektedir. Belirtilen amaca uygun olarak yürütülen bu çalışmada Ordu ilinde bulunan bir devlet ortaokulda gerçekleştirilen uygulama ile 2015 yılında 21 öğrenci ile birlikte hazırlanarak kapatılan zaman kapsülü 2016 yılında açılmıştır. Karma araştırma deseninin kullanıldığı çalışmanın ilk aşamasında, zaman kapsülü uygulamasının öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla “sosyal bilgiler” dersine ilişkin tutum ölçeği öntest ve sontest olarak uygulanmış ve verilerin analizi SPSS programıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nitel bölümünde ise öğrencilerin zaman kapsülü uygulamasına ilişkin görüşleri uygulama öncesi ve sonrasında gerçekleştirilen birinci ve ikinci görüşme formları ile kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda “Zaman kapsülü” uygulamasının öğrencilerin tarihsel bakış açılarını olumlu yönde etkilediği ve “zaman, süreklilik ve değişim” algılarına olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Zaman kapsülü, sosyal bilgiler, “zaman, süreklilik ve değişim” öğrenme alanı.

ABSTRACT: Time capsule which is used in education intends to help people understand how the capsule's contents and how much they and their surroundings have changed during the time of its close. The use of time capsules is important in acquiring the achievements related to the "time, continuity and change" learning strand in primary school social studies curriculum. In this respect, this study was carried out in a secondary school located in the province of Ordu and the time capsule which was prepared with 21 students and closed in 2015 was opened in 2016. Using the mixed research design generally, in the first phase of the study, the attitude scale of the “social studies” course was applied as pretest and posttest to determine the effect of the time capsule application on the students' attitudes towards the course. In the qualitative part of the study, students' thoughts about the time capsule application were recorded with the first and second interview forms performed before and after the application. The obtained data were subjected to content analysis, one of the qualitative analysis methods. As a result of the research, it was seen that the application of “Time capsule” contributed positively to the perception of the students' historical viewpoints and “time, continuity and change”.

Keywords: Time capsules, social studies, “time, continuity and change” learning strand.

1. GİRİŞ

Zaman içindeki gerçekleşen değişimi anlamak, tarihsel düşüncenin merkezinde yer alır (Seixas and Peck, 2004). Değişim ve süreklilik kavramları arasındaki etkileşim, öğrencilerin tarihsel düşüncelerinde bir takım soru işaretleri ortaya çıkarmaktadır. Stopsky ve Lee (1994: 284) tarih öğretimi ile ilgili problemlerin aşılmasında, öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun öğretim yöntemiyle zorlukların üstesinden gelebileceğini ve tarihi konuları öğrenirken

* Bu çalışmanın bir kısmı, 19 - 22 Mayıs 2016 tarihlerinde Madrid, İspanya'da gerçekleştirilen 1.Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (IBAD-2016)'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Ordu-TÜRKİYE. e-posta: filizzayimogluozturk@odu.edu.tr (ORCID: 0000-0002-9917-5841)

*** Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ordu-TÜRKİYE. e-posta: talipozturk@odu.edu.tr (ORCID: 0000-0003-3543-0468)

heyecan duyulması için öğretim yöntemlerinin belirgin bir kaynak haline getirilebileceğini önermektedir (Akt: Maxim, 1997).

Öğretmen açısından düşünüldüğünde ise sosyal bilgiler eğitiminin bir parçası olarak tarih öğretimi, pedagojik beceriler ve yaratıcılık gerektirir. Tarih öğretmeni öğretimde yalnızca gerçeklerin sunumuna odaklanmakla kalmamalı, aynı zamanda öğrencilerin eleştirel düşünebilecekleri ve iki olay arasında ilişki kurabilecekleri durumları kullanarak bir düşünce haritasıyla olayları öğretmelidir (Eggen and Kauchak, 2001). Buradan hareketle tarih öğretiminde yaratıcılık ve öğrenci ilgisini çekme ön plana çıkmaktadır.

Yapılan bazı araştırmalar, genç nesiller için tarihsel düşünme becerilerinin önemini ortaya koymaktadır (Safran ve Şimşek, 2006; Safran ve Şimşek, 2009). Bunun yanında tarihsel düşünme becerisinin kazandırılmasında tarih dersinin eğlenceli ve anlamlı olmasının önemi ifade edilmektedir (Rohlf, 2015). Bunun, öğrenme açısından anlamlı bir süreç olduğu, aynı zamanda öğrencilerin belirli konularda ve sosyal fenomenler hakkında düşünmelerine yardımcı olduğu belirtilmektedir (Dewey, 1920).

Sosyal bilgiler eğitiminde önemli bir yere sahip olan tarihsel düşünme becerisi içerisinde değişimin ve sürekliliğin kazanılmasının önemini vurgulanmasıyla birlikte bu becerilerin özellikleri şu şekilde ifade edilmiştir (Seixals, tarihsiz):

- a. Süreklilik ve değişim birbiriyle ilişkilidir. Değişim süreçleri genellikle kesintisizdir, bir dizi ayrı olayla yalıtılmamıştır.
- b. Yaşamın bazı yönleri, bazı dönemlerde diğerlerinden daha hızlı değişir. Dönüş noktaları değişimin yerini tespit etmeye yardımcı olur.
- c. Zaman içindeki değişimi değerlendirmenin temel yolu ilerlemeyi görebilmezdür. Değişim her zaman ilerleme anlamına gelmez.
- d. Kronolojiyi öğrenmek, süreklilik ve değişim anlayışını organize etmeye yardımcı olabilir.
- e. Zamanı dönemlere ayırma işlemi süreklilik ve değişim anlayışını organize etmeye yardımcı olabilir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan dokuz öğrenme alanından biri "Zaman, Süreklilik ve Değişim" öğrenme alanı ve yine temel becerilerden biri de "değişim ve sürekliliği algılama" becerisidir. Söz konusu programda hem öğrenme alanı olarak hem de beceri olarak "değişim ve süreklilik" vurgusu üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Öğrenciler sadece zamanın nasıl ölçüldüğünü anlamak değil, aynı zamanda zamanın nasıl geçtiğini ve değişimin nasıl meydana geldiğini de anlamaya ihtiyaç duyarlar (Özen ve Sağlam, 2010). İlkokulda yapılan etkinliklerle ilk olarak bunun farkına varmaya başlayan öğrencilere ortaokul sürecinde, sınıftaki programların günden güne nasıl farklılaştığını anlamalarını sağlayacak etkinlikler yaptırılması gerekmektedir. Zaman kapsülü uygulamasının da bu etkinlikler arasında önemli bir yere sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Zaman kapsülleri, belirli bir tarihte kapatılması ve açılması planlanan öğelerdir. Kapsül içerisinde yer alacak olan nesnelere genellikle törenlerle toplanır ve kapatılır. Kapsülün saklı kaldığı zaman aralığı, birkaç aydan bin yıla kadar değişebilir. Zaman kapsüllerinin içeriği ise mizah, merak ve tartışmalara ilham verebilir niteliktedir (Jarvis, 1992).

Zaman kapsülüne benzeyen ilk uygulamalar ilk medeniyetlere kadar uzanabilir. Sümerler bazı metinleri sarayların ya da tapınakların temeline gömmüşlerdir. Bu metinler yolu ile gelecekte yönetimi alacak olan hükümdarlara bazı mesajlar iletilmesi amaçlanmıştır (Ascher, 1974). Benzer şekilde Mimar Sinan tarafından 1543 yılında İstanbul'da yapılan Şehzadebaşı

Camii'nin 1990'lı yıllardaki restorasyonu sırasında cami yapısında bulunan bir şişe içerisinden çıkan notta, restorasyon çalışmaları sırasında ihtiyaç duyulabilecek bilgilere ulaşılmıştır.

Zaman kapsülünün belirli bir tarihte kapatıp yine belirlenen bir tarihte açma düşüncesinin benimsendiği modern anlamda ilk kapsülün temellerini, ABD'de Charles Deihm'in 1876 yılında planlamış olduğu etkinlikle başladığı bilinmektedir (Jarvis, 1992). 1876 yılında hazırlanan kapsül, 1976 yılında yapılan törenle açılmıştır. Bu kapsül, bazı kişilerin fotoğraf ve imzalı imgelerini içeren bir cam kapı ile güvenli bir şekilde tasarlanmış olan, klasik "yüzüncü yıl dönümlü" bir zaman kapsülü olarak kayıtlara geçen ilk uygulamadır. Zaman kapsülü kavramının ilk kullanımı ise G. Edward Pendray tarafından 1938 yılında ABD'de hazırladığı bir zaman kapsülü ile başlamış ve uygulamalar gittikçe dünya çapında yayılarak son dönemlerde eğitsel yönleri de ön plana çıkarılmaya başlamıştır. 1940 yılında University of Atlanta'da hazırlanan zaman kapsülü ise üniversitede bir binanın bodrum katına saklanmıştır (Jarvis, 1992).

Zaman kapsülleri, özellikle öğrencilerin tarihsel değişim kavramını anlamalarına yardımcı olmak için yararlı bir teknik olup öğrencilerin önceki yaşlarında meydana gelen değişiklikleri belgeleyen bir özellik taşımaktadır (Maxim, 1997: 229). Bu durumda, öğrencilerimizin bir önceki okul seviyesinde ne olduğunu düşünebilmesine ve anlamasına yardımcı olmak amacıyla; akademik, sosyal ve duyuşsal açılardan gelişimini destekleyici bir okul ve sınıf etkinliği olarak kullanılabilir.

Sınıf içi zaman kapsülü uygulamalarında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar şu şekilde ifade edilebilir (Alberta Legislative Assembly Office, tarihsiz):

- Zaman kapsülleri kişisel ve anlamlı olmalıdır. Zaman kapsülleri, geçmişe yönelik bir perspektif sunduğundan, öğrencilerin zaman kapsüllerinin kendi geçmişinin bir bölümünü oluşturacağını akıllarında tutmaları gerekir.
- Zaman kapsülleri için materyal olarak fotoğraf, albüm, film, kitap, gazete ve diğer favori anılar gibi öğeler kullanılabilir.
- Her kapsül bir okul ya da sınıfı temsil etmeli ve içerisinde bireysel olarak ayrılmış alanlar ya da bölmeler oluşturulmalıdır. Bununla birlikte her öğrenci için özel olarak hazırlanmış kapsül alt öğeleri de hazırlanabilir.
- Kapsül içerisinde öğretmenler, öğrenciler, okulumuz, kentimiz, ülkemiz ve dünyamız gibi öğelere uyacak alt kategoriler belirlenebilir.
- Sınıflar, kapsülün açılması için birlikte bir tarih belirleyebilirler. Bu, okul yılının son günü, bir okulun mezuniyet töreni günü, hatta gelecekte birkaç yıl içindeki önemli bir başka bir tarih de olabilir.
- Öğrenciler kendi zaman kapsüllerini hazırlamaya başlamadan önce öğrencilere farklı zaman kapsüllerinden örnekler vermek gerekebilir.

Zaman kapsülü etkinliği ile öğrencilerin birincil kaynağın geçmişini tarihsel bir perspektifle düşünmelerini sağlayarak geçmiş anlamalarına yardımcı olabileceği ve böylece öğrencilerin zaman ve mekân duyguları geliştirmelerine olanak sağlaması gerektiği ön planda tutulmalıdır.

İlgili literatür incelendiğinde hem yabancı (Wolff, 1941; Friedmann, 1990; Stafford-Levy, 2007; Brandt, 2016) hem de yerli (Zayimoğlu Öztürk ve Öztürk, 2016) literatürde eğitim sürecinde zaman kapsülü uygulamalarının yaygın olmadığı görülmüştür.

Ortaokul 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, tarihsel değişimi günlük hayatlarından yola çıkarak örneklendirip doğru bir şekilde açıklayabilmesi gerektiğinden (Demircioğlu, 2005), bu

çalışmada ortaokul 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler öğretiminde değişim ve sürekliliği algılayışlarının tespit edilmesinde zaman kapsülü kullanımının öğrenci tutumlarına ve görüşlerine etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.1. Amaç

Bu araştırmada bir devlet ortaokulunda gerçekleştirilen zaman kapsülü uygulamasına yönelik öğrenci görüşlerini belirlemek ve zaman kapsülü uygulamasının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına olan etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen alt amaçlar ise şunlardır:

1. Zaman kapsülü uygulamasının, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi nasıldır?
2. Öğrencilerin zaman kapsülü uygulamasına yönelik uygulama öncesi görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin zaman kapsülü uygulamasına yönelik uygulama sonrası görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmanın amacına uygun olarak araştırma deseni “karma yöntem” olarak benimsenmiştir. Bunun sebebi araştırma probleminin doğası gereği nitel ve nicel verilerin birlikte toplanması gerekliliğidir. Bu araştırmada nitel ve nicel verilerin eş zamanlı veya ardışık olarak toplandığı, farklı araştırma sorularını irdelemek için kullanılabilen, veri setlerinin analizinin birbirlerinden bağımsız olarak yürütüldüğü iç içe gömülmüş desen kullanılmıştır (Buldur ve Doğan, 2017).

Çalışmada zaman kapsülü kullanımının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisini ortaya koymak amacıyla nicel araştırma tasarımlarından tek grup öntest sontest modeli uygulanmıştır. Bu modele göre tek gruba deneysel süreç öncesinde ve sonrasında aynı test uygulanarak ilgili bağımlı değişkenlere göre analiz yapılır (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Araştırmanın amacına uygun olarak bu model çerçevesinde yalnızca bir deney grubu oluşturulmuştur. Bu desenin simgesel görünümü Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Tek Grup Öntest-Sontest Modelin Simgesel Görüntüsü

G1	R	O1.1	X	O1.2
----	---	------	---	------

G: Deney grubu (Zaman kapsülü uygulaması yapılan grup)

R: Seçkisiz atama

X: Bağımsız Değişken

O1.1: Deney Öncesi Test

O1.2: Deney Sonrası Test

Araştırmanın nitel bölümü ise görüşme formları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan işlem basamakları simgesel olarak şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırma İşlem Basamakları

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma, 2015–2016 ve 2016-2017 eğitim öğretim yıllarında, Ordu ilinde bulunan bir devlet ortaokulundaki öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu okuldan tesadüfi yöntemle seçilen 2015-2016 eğitim öğretim yılında 5G, 2016-2017 eğitim öğretim yılında ise 6G sınıfında bulunan 21 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Tablo 2’de çalışma grubunda bulunan öğrenciler hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların cinsiyetlere göre dağılımı

Katılımcı Özellikleri		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	11	52,3
	Kız	10	47,7
Toplam		21	100

Tablo 2 incelendiğinde, sınıfta öğrenci cinsiyetleri açısından birbirine yakın bir dağılım olduğu görülmektedir.

2.3. İşlem Süreci

Araştırmanın uygulama süresindeki işlemler aşağıdaki gibi gerçekleştirilmiştir:

1. Araştırmanın uygulanabilmesi için öncelikle Ordu il milli eğitim müdürlüğünden yazılı resmi uygulama onayı alınmıştır. Bahsi geçen okulun uygulama okulu olarak tercih edilmesinde okul yönetimi ve öğretmenlerle gerçekleştirilen önceki çalışma geçmişi belirleyici olmuştur.
2. Tesadüfi örnekleme yöntemiyle deney grubu olarak 5G sınıfı belirlenmiştir.
3. Uygulamanın gerçekleştirileceği ünite ve tarih olarak 5. sınıflarda Kültür ve Miras öğrenme alanında bulunan “Adım Adım Türkiye” ünitesi ve Kasım ayı tercih edilmiştir.
4. Zaman kapsülü uygulaması ile ilgili olarak uygulama öncesi ve sonrasında deney grubuna uygulanacak olan yarı-yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulmuştur.
5. Hazırlanan görüşme soruları ile ilgili olarak alanda çalışan ilgili akademisyen ve uzmanların görüşlerine başvurulmuştur.
6. Zaman kapsülü uygulaması sırasında sınıfta izlenecek olan aşamalar üzerinde çalışılmıştır. Bu aşamaların kontrolü için yine uzman görüşüne başvurulmuş, gerekli dönüt ve düzeltmeler alınarak “uygulama işlem listesi” belirlenmiştir.
7. Bağımsız değişken olarak uygulanacak olan zaman kapsülü etkinliğinin deney grubunda bulunan öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını ne kadar etkilediğini belirlemek amacıyla öncelikli olarak sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön test olarak uygulanmıştır.
8. Araştırmacı tarafından uygulama sırasında oluşabilecek olumsuz tutum ve beklentileri ortadan kaldırmak amacıyla uygulama öncesinde 2 ders saati katılımcı gözlemci olarak derste bulunmuştur.
9. Daha sonra uygulamanın ilk aşaması olan zaman kapsülü hazırlama ve saklama sürecine geçilmiş ve 3 ders saati içerisinde bu işlem tamamlanmıştır. Zaman kapsülü olarak kullanılması planlanan nesnenin bir sandık olmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Her ne kadar zaman kapsülü ilk görüşme sorularında öğrenciler kapsülün gömülmesinden yana olsalar da, uygulama okulunda bu şekilde bir imkânın olmaması, kapsülün bina içinde bir yerde daha güvenli ve korunaklı olabileceği düşünülmüştür. Bu kapsülün içerisinde saklanacak olan malzemeler araştırmacının önerisi ve öğrencilerin katkısıyla tespit edilmiştir. Öğrencilere zaman kapsülüne konulacak materyalleri hazırlamak için bir

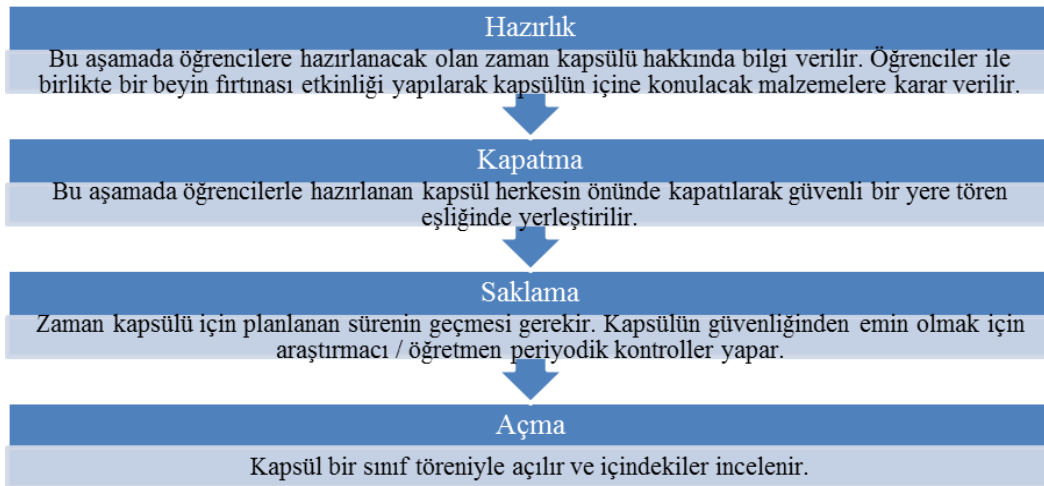
hafta süre verilmiş ve belirlenen ders saatinde her bir öğrencinin kendisi tarafından hazırlanmış zarflara konulmuş materyaller kapsüle yerleştirilmiştir. Öğrencilerle hazırlanan zaman kapsülü bir ip ve mum kullanılarak kapatılmış, sembolik olarak mühürlenmiş ve okul yönetiminin gösterdiği güvenli bir alana öğrenciler ile birlikte yerleştirilmiştir. Uygulamada kullanılan zaman kapsülü fotoğraf 1’de gösterilmiştir.

Fotoğraf 1: Uygulamada Kullanılan Zaman Kapsülü

10. İlk aşamadan sonra zaman kapsülü bir yıl süreyle okul müdürünün odasında saklanmıştır. Bu süre zarfında araştırmacı ile öğrenciler arasında hiçbir etkileşim gerçekleşmemiştir.
11. Bir yılın sonunda öğretmen ve okul yönetiminin izni ve katılımıyla uygun bir zaman belirlenmiş ve kapsül sosyal bilgiler dersinde 2 ders saati süresinde sınıfta gerçekleştirilen bir etkinlikle açılmıştır.
12. Zaman kapsülünün açılmasına yönelik yarı yapılandırılmış görüşme soruları öğrencilere kapsülün açılma etkinliğinin hemen ardından uygulanmıştır.
13. Deney grubuna zaman kapsülü uygulaması tamamlandıktan sonra sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği son test olarak uygulanmıştır.

Zaman kapsülünün hazırlanma aşamaları şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Zaman Kapsülü Uygulama Aşamaları

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği (öntest-sontest) ve zaman kapsülü uygulamasına yönelik görüşme formları (birinci ve ikinci formlar) uygulanmıştır.

2.4.1. Tutum Ölçeği

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Demir ve Akengin (2010) tarafından geliştirilen 26 maddelik Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Tutum ölçeği ile ilgili bazı istatistiksel bilgiler ise şöyledir; açımlayıcı faktör analizi sonucunda döndürme işlemi yapılarak 4 faktörlü bir yapıda geliştirilen ölçme aracında 1. Faktör: Öğrenme isteği (7 madde), 2. Faktör: Sosyal bilgiler dersinden hoşlanma (8 madde), 3. Faktör: Öğretmenden kaynaklanan tutumlar (6 madde) ve 4. Faktör: Sosyal Bilgiler sevgisi (5 madde) şeklindedir. Araştırmada uygulanan faktör analizi sonuçlarına göre; “Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri 0.906 bulunmuştur. Bartlett testi sonucu olarak 2431,319 tespit edilmiştir. Ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ise 0.932 bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA) 0.028; P-value for Test of Close Fit (RMSEA <0.05)=0.96; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (RMR) 0.082; uyum iyiliği indeksi (GFI) 0.80; düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI) 0.76; normlanmış uyum indeksi (NFI) 0.93; karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) 0.99 ve benzerlik uyum indeksi (RFI) 0.92 olarak belirlenmiştir” (Demir ve Akengin, 2010).

Ölçek, beşli likert tipindedir. Güvenirlik ve geçerliliği önceden ilgili araştırmacı tarafından yapılmış olduğu için bu araştırmada tutum ölçeğine ilişkin pilot bir uygulama yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır. Ölçme aracı doğrudan deney grubunda yer alan toplam 21 öğrenciye uygulanmıştır. Her maddenin karşısında “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum”, “hiç katılmıyorum”, şeklindeki kutucuklardan birini öğrencilerin işaretlemeleri beklenmiştir. Öğrencilere tutum ölçeğinde boş madde bırakılmaları ve seçeneklerden yalnızca bir tanesini işaretlemeleri hatırlatılmıştır. Ölçekte likert tipinde ifadeler için “tamamen katılıyorum (5)”, “katılıyorum (4)”, “kararsızım (3)”, “katılmıyorum (2)”, “hiç katılmıyorum (1)”, puanı verilmiştir. Formda yer alan olumlu cümleler “tamamen katılıyorum”dan itibaren 5,4,3,2,1; olumsuz cümleler de “tamamen katılıyorum”dan itibaren 1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmış ve veriler ilk aşamada bir veri işlemci programına kaydedilmiştir. Daha sonra ise bu veriler SPSS-22 programına aktarılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

2.4.2. Zaman Kapsülü Uygulaması Birinci ve İkinci Görüşme Formları

Formlar, araştırmacı tarafından öğrencilerin zaman kapsülü uygulamasına yönelik görüşlerini tespit etmek amacı ile oluşturulmuştur. Deney grubunda yer alan öğrencilere sorulmak üzere birinci formda 6 adet, ikinci formda 7 adet açık uçlu görüşme sorusu bulunmaktadır. Bu soruların her biri bulgular ve yorum bölümünde alt başlık ve tablolarla analiz edilerek sunulmuştur.

Veri toplama ve analizi işlemlerinin geçerliğinin sağlanması amacıyla toplanan verilerin kendi içinde tutarlı ve anlamlı olmalarına dikkat edilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ise alan yazın taramasına dayanılarak hazırlanmış, uzman görüşlerine sunulacak ve deneme görüşmelerinde denenerek şekillendirilmiştir. Bunların yanı sıra gerek kodlamanın yapılması gerekse temaların belirlenmesi aşamalarında sınıfın sosyal bilgiler öğretmeni hem de bir diğer sosyal bilgiler eğitimi uzmanından yardım alınarak veri analizi işinin geçerlik ve güvenilirliği artırılması amaçlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada, araştırmacının desenine uygun olarak elde edilen veriler iki aşamada analiz edilmiştir. Bunlardan birincisi deney grubuna ön test ve son test olarak uygulanan sosyal bilgiler

dersine yönelik tutum ölçeği ile ilgili olmaktadır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama (X), standart sapma (s), tekrarlı ölçümler için bağımsız gruplar t testi analizi kullanılmıştır. İstatistiki işlemler SPSS 22.0 programında yapılmıştır. Elde edilen verilerin anlamlı olup olmadıkları .05 manidarlık düzeyinde belirlenmiştir.

İkinci aşamada, araştırmada görüşme formlarından elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölüm, çalışmanın alt amaçlarına uygun olacak şekilde 3 alt başlık altında verilmiştir.

3.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt amacında zaman kapsülü uygulamasının deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına anlamlı düzeyde etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu amaçla öğrencilere etkinlik öncesinde ve sonrasında uygulanan sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar t testi ile analiz edilmiş ve test sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin aldıkları öntest-sontest puanlarına yönelik t testi sonuçları

Testler	Denek Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	p
Öntest	21	16,11	4,04	39	-3,28	0,02
Sontest	21	18,13	3,92			

$p \leq 0,05$

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öntest ve sontest puanlarından elde edilen aritmetik ortalamalar incelendiğinde puanlar arasında bir farklılık görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını anlamak için yapılan t testi sonuçlarına göre öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p \leq 0,05$; $t = -3,28$). Bu bulguya göre, zaman kapsülü uygulamasının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın desenine uygun olarak uygulanan birinci görüşme sorularına ilişkin öğrenci cevapları bu bölümde incelenmiştir.

Birinci görüşme formunda yer alan ilk soruya ilişkin öğrenci cevapları alınmış, sonuçlar analiz edilmiş ve tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4: "Zaman kapsülü hakkında bilginiz var mı?" sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Evet, bilgim var	18	85,7
Kısmen bilgim var	1	4,7
Hayır, bilgim yok	2	9,6
Toplam	21	100

Tablo 4’deki değerler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%85,7) zaman kapsülü ile ilgili ön bilgiye sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Zaman kapsülü ile ilgili bilgilerinin olup olmadığı sorusuna öğrencilerin verdiği yanıtlardan örnekler şu şekildedir:

“Geçmişte konulan, gelecekte, geçmişi hatırlamak için geçmişe ait olan nesnelere koyduğumuz sandığa zaman kapsülü denir.” (Ö1)

“Bir bilgim yok, ama bence insanların o süre içinde ne kadar değiştiklerini öğrenmek için yapmışlar.” (Ö2)

“Hayır. Eskilerden şimdiki çocuklara kalan hatıra.” (Ö4)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin zaman kapsülünü çeşitli okul dışı kaynaklardan da duymuş olabileceği düşünülmektedir. Bu tür uygulamalar ülkemiz sosyal bilgiler öğretim programında yer almaması, öğrencilerin bu kavramı daha çok informal eğitim süreçleri yoluyla, bilim kurgu yapıtları ve/veya bilim-çocuk dergilerinden öğrenmiş olabilecekleri ihtimali değerlendirilmektedir. Dolayısıyla araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin, bu çalışmaya başlamadan önce zaman kapsülü hakkında ön bilgilerinin bulunduğu ifade edilebilir.

Zaman kapsülü uygulaması gerçekleşmeden önce öğrencilere yöneltilen ikinci sorunun cevabına yönelik analizler tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: “Kendiniz bir zaman kapsülü hazırlarsanız, içine neleri koymak istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Kişisel Eşyalar	16	41,1
Mektup	9	23,1
Notlar	6	15,3
Kitap	5	12,8
Diğer (Para, Anahtar, bilgi vb.)	3	7,7
Toplam	39	100

Tablo 5’teki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%41,1) kişisel eşyalar, diğerlerinin de mektup (%23,1), notlar (%15,3), kitap (%12,8) ve diğer (%7,7) kategorisinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin olası bir zaman kapsülü etkinliğinde bu kapsülün içine koymak istedikleri malzemeler hakkındaki görüşlerine örnekler şu şekildedir:

“Eğitime başladığım ilk gün taktığım tokamı ve okuma kitapları koyardım.” (Ö2)

“Bu zamandaki tüm bilgileri ve evrende kim kalırsa ona lazım olacak bilgileri.” (Ö3)

“Mektup, su, yemek vb.” (Ö4)

“Oyuncak, borsa para değerleri, resimler, albümler, şarkılar, filmler ve kendim hakkında bilgi.” (Ö5)

“İçine bir fotoğrafımı ve sevdiğim küçük bir oyuncakımı koymak isterim.” (Ö6)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin genelde kişisel eşyalar ve mektuplarını kapsüle yerleştirmek istedikleri görülmektedir. Bu durum öğrencilerin kişisel eşyalarını geleceğe göndermiş olma düşüncesiyle, o eşyalarda ve kendilerinde meydana gelen değişimi daha iyi analiz etmelerini de sağlayacaktır. Bu nedenle hazırlanan kapsüle konulacak malzemelerin öğrenci görüşleri doğrultusunda listelenmesi gerektiği düşünülmüştür.

Birinci görüşme formunda yer alan üçüncü sorunun cevabına yönelik analizler tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: “Bir zaman kapsülü hazırlasanız hangi malzemeden yapardınız?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Metal / Alüminyum Folyo	9	39,3
Kâğıt / Karton	5	21,7
Cam	5	21,7
Tahta / Ahşap	4	17,3
Toplam	23	100

Tablo 6’daki değerler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmının (%39,3) metal / alüminyum folyo, diğerlerinin de kağıt/karton (%21,7), cam (%21,7) ve tahta/ahşap (%17,3) kategorisinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin hazırlanacak olan zaman kapsülünün yapılabileceği malzemeler ile ilgili görüşlerine örnekler şu şekildedir:

“Bozulmasın diye alüminyum folyo veya cam bir tüp olabilir.” (Ö3)

“Demirden yapardım, ağaç şeklinde yapar, doğaya koyardım.” (Ö4)

“Tahtadan yapardım ve görünüşü kareli olurdu.” (Ö5)

“Metal görünüşü ile bir baykuş gibi olurdu.” (Ö7)

“Camdan yuvarlak bir kapsül yapardım.” (Ö18)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin zaman kapsülünün metal, ya da alüminyum görünümlü olması gerektiğini belirttikleri ortaya çıkmıştır. Bu durumun sebebinin öğrencilerde kapsülün teknolojik görünümlü olması gerektiğinden kaynaklı olabileceği ifade edilmiştir. Ayrıca içindeki malzemeleri daha iyi koruyabilecek olan malzemelerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Zaman kapsülü uygulamasına geçmeden önce görüşme formuyla öğrencilere yöneltilen dördüncü soruya ilişkin analizler tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: “Zaman kapsülü hazırlayacağınızı öğrendiğinizde neler hissettiniz?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Mutluluk / Sevinç / Heyecan	19	82,8
Merak	2	8,6
Şaşkınlık	1	4,3
Üzüntü	1	4,3
Toplam	23	100

Tablo 7’deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%82,8) mutluluk, sevinç ve heyecan gibi olumlu duygular hissettikleri görülmektedir. Öğrencilerin zaman kapsülü hazırlayacak olmalarından dolayı hissettikleri ile ilgili örnekler şu şekildedir:

“Mutluluk duygum arttı, tabi en sevdiğim oyuncağı koyduğumda biraz üzülüm.” (Ö1)

“Sevinç ve mutluluk.” (Ö4)

“Mutlu oldum.” (Ö5)

“İçimde bir heyecanlanma oldu.” (Ö7)

“Çok anlamlı bir şey olduğunu ve de çok işe yaradığını gelecek nesillere çok bilgi vereceği, bence harika bir şey.” (Ö8)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin genel olarak olumlu duygular yaşadıkları görülmüştür. Bu nedenle bu duyguların aynı zamanda sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirmesinde de etkisi ve katkısı olabileceği ifade edilebilir. Bu durumun araştırmanın ilk alt problemi başlığında incelendiği gibi öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerine etkisi olduğu söylenebilir.

Birinci görüşme formunda yer alan beşinci soruya ilişkin öğrenci görüşlerinin analizi tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: “Zaman kapsülünün en uygun saklama yeri sizce neresidir?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Toprağın / Yerin altı	15	62,6
Uzay	2	16,6
Güvenli bir yer	4	20,8
Toplam	21	100

Tablo 8’e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%62,6) toprağın/yerin altı kategorisinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin zaman kapsülünü saklamak için en uygun olan yer konusundaki düşüncelerine verdikleri örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Yerin altı ya da korunaklı bir bankaya saklardım, Ay’a da olabilir çünkü dünyaya meteor çarpabilir.” (Ö1)

“Yeraltına gömerdim, çok dayanıklı bir çelikten oda yapardım.” (Ö2)

“Toprağın altı.” (Ö3)

“Kimsenin bulamayacağı bir yer, toprak olabilir.” (Ö19)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin kapsülle ilgili olarak gömülmesi gerektiğini belirttikleri ön plana çıkmaktadır. Bu durumun sebebinin, kapsülü güvenli ve korunaklı bir yere alma gereksizi olduğu ifade edilebilir. Araştırmacı elde edilen bu bulgu doğrultusunda okulda bunun için uygun bir yer talep etmiş fakat okulun fiziksel koşullarının elverişsiz olması nedeniyle kapsülün toprağa gömülmesi gerçekleştirilememiştir. Bunun yerine bir kısım öğrenci tarafından belirtilen “güvenli bir yer” seçeneği üzerine yoğunlaşmış ve kapsülün okul yöneticisinin tahsis ettiği bir odaya konularak saklanmasına karar verilmiştir.

Görüşme formundaki altıncı soruya ilişkin öğrenci yanıtlarının analiz sonuçları tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: “Zaman kapsülü sizce ne kadar süre saklanmalıdır?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
1-5 yıl	2	8,6
6-10 yıl	2	8,6
11-50 yıl	9	39,3
51 yıl ve üzeri	10	43,5
Toplam	23	100

Tablo 9’a göre, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının (%43,5) 51 yıl ve üzeri kategorisinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin zaman kapsülünü saklama süresi hakkındaki soruya verdikleri örnek yanıtlar şu şekildedir:

“20 yıl, o zaman gençleşirim ve daha iyi anlarım.” (Ö1)

“Bence zaman kapsülü 10 yılda bir yenilenmelidir. Gerekli zaman açılmalıdır, yani lazım olduğunda açılmalıdır.” (Ö2)

“20 yıl” (Ö3)

“Bence 50 sene kadar” (Ö4)

“En az 1 en çok 70 yıl” (Ö5)

“Zaman kapsülü bence 20-50 yıl arasında olabilir.” (Ö6)

“Bence hazırlayan kişi ölene kadar ya da bir asır geçip yeni nesil kalana kadar.” (Ö16)

“Uzun bir süre saklanmalıdır çünkü gelecek nesil bilgi alabilsin.” (Ö17)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; zaman kapsülünün 50 yıl ve üzeri gibi uzun süre saklanması gerektiği görüşleri üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu süre, diğer önerilere göre mantıklı ve anlaşılır olarak görülebilir, ancak bu vadede bir bilimsel araştırma yapılması olanaklı görülmemektedir. Bu durum öğrencilere izah edilmiş ve kapsülün bir yıllık bir süre sonunda açılması kararlaştırılmıştır.

3.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü alt amaca uygun olarak uygulanan görüşme soruları ve bu sorulardan elde edilen verilerin analiz sonuçları ve yorumlara bu kısımda yer verilmiştir.

Tablo 10: “Zaman kapsülünün kapalı kaldığı süre içinde kendinizde gerçekleşen değişimler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Fiziksel Değişim	13	52
Bilişsel ve Sosyal Değişim	12	48
Toplam	25	100

Bu soruya öğrencilerin verdikleri yanıtlar fiziksel, bilişsel ve sosyal değişim başlıkları altında incelenmiştir. Öğrencilerin zaman kapsülünü saklama süresince meydana gelen değişiklikler hakkındaki soruya verdikleri örnek yanıtlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

“Bir yıl önce ATT (Acil tıp teknisyeni) hemşire olmak istiyordum, şimdi normal düz hemşire olmak istiyorum. Artık yabancı dil şarkıları sevmiyorum ve artık bazı arkadaşlarımı sevmiyorum. Şimdi abim 5 aydır nişanlı...” (Ö9)

“Bir yıl önceki ve 1 sene sonraki beni karşılaştırdım. Gerçekten bir yılda çok değişmişim. Sevdiğim şarkılar, insanlar, sanatçılar değişmiş.” (Ö3)

“Daha da olgunlaşmışım.” (Ö5)

“Sevdiğim arkadaşlarım çoğalmış, artık sınıftaki herkesi seviyorum.” (Ö1)

“Saçlarım, yüz şeklim, giyimim değişti.” (Ö15)

“Doktor olmak yerine mühendis olmaya karar verdim. 6. sınıfa geçtim.” (Ö6)

“Boyum çok daha uzun ve yüz hatlarım biraz değişmiş. Düşüncelerim tümüyle değişik.” (Ö17)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; bir yıllık süreç içerisinde hem fiziksel hem de sosyal ve bilişsel değişimi kendilerinde gözlemlediklerini ifade etmektedirler. Bu durum, öğrencilerin zaman, süreklilik ve değişimi algılamalarına yardım ettiği şeklinde değerlendirilmektedir. Böylece öğrenciler kendilerinde ve çevrelerinde meydana gelen

değişimleri daha net ortaya koyabilmekte, böylece tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesine olumlu yönde katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

Tablo 11: “Zaman kapsülünün kapalı kaldığı süre içinde çevrenizde gerçekleşen değişimler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Fiziksel Çevre Değişimi	16	76,1
Değişim yok	5	33,9
Toplam	21	100

Bu soruya öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin kendilerinde ve çevrelerinde önemli değişimler olduğunu belirtenler çoğunluktadır (%76,1). Öğrencilerin bu soruya verdikleri örnek yanıtlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

“Yeni yollar yapıldı.” (Ö4)

“Binamızın yanına bina yapıldı.” (Ö15)

“Ev, etraf, mahalle değişti.” (Ö12)

“Evimizin önüne market açıldı, sitemize kamera takıldı.” (Ö7)

“Bir mağaza kapandı ve yerine yeni bir AVM açılacak.” (Ö3)

“Bildiğim bir değişim yok.” (Ö9)

“Hiçbir şey yok.” (Ö2)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; çevresel değişim ile ilgili olarak genelde çevrelerinde fiziksel bazı değişikliklerin olduğunu ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 12: “Zaman kapsülünün kapalı kaldığı süre içinde ülkemizde gerçekleşen değişimler hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Ekonomik değişim	16	76,1
Diğer	5	33,9
Toplam	21	100

Tablo 12’ye göre, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının (%76,1) ekonomik değişim kategorisinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin zaman kapsülünü saklama süresi boyunca ülkemizdeki değişiklikler hakkındaki soruya verdikleri örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Dolar artmış, fındık düşmüş.” (Ö4)

“Dolar artmış ve ekonomi sıkıntıya girmiş.” (Ö3)

“Fındık fiyatları düşmüş ve bence paramızın değeri azalmış.” (Ö2)

“15 temmuz darbe girişimi oldu.” (Ö14)

“Darbe girişimi oldu.” (Ö9)

“Başbakanımız değişti.” (Ö18)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; kapsül içerine konulan ekonomi verilerinin önemli karşılaştırma aracı olarak öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Öğrenciler bir yıl önceki ekonomik veriler ile bir yıl sonraki ekonomik verileri karşılaştırabilmektedirler. Böylece sosyal bilgiler dersinin önemli hedeflerinden biri olan ekonomik değişimi izleme kazanımının gerçekleştirilebildiği görülmektedir.

Tablo 13: “Tekrar zaman kapsülü hazırlasanız öncekilerden farklı olarak hangi materyallerin konulmasını istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Öncekiler ve farklı malzemeler	12	57,2
Öncekilerle aynı malzemeler	9	42,8
Toplam	21	100

Tablo 13'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmının (%57,2) önceki malzemelerin yanında yeni malzemeler de önerdikleri görülmektedir. Öğrencilerin zaman kapsülündeki malzemelere ilişkin soruya verdikleri örnek yanıtlar şu şekildedir:

“Aynı olmasını isterdim.” (Ö11)

“Konulması gerekenler konulmuştur.” (Ö6)

“Boyumun uzunluğunu ve kilom.” (Ö16)

“Birkaç kıyafet resmi (kıyafet seçimlerimin değişimi).” (Ö17)

“Okul eşyalarımı koyabilirim.” (Ö4)

“Öncekinden farklı olan bir şey koymam çünkü koyduğum şeyler gerekli, bunun haricinde başka bir eşya koymam.” (Ö15)

“Dolar-euro.” (Ö1)

“Daha çok fotoğraf koymak isterdim.”

“Daha çok fotoğraf koyardım. Belki küçüklük ayakkabılarımı.” (Ö3)

“Okunmuş bir kitap, artık seviyor muyuz veya artık zevkli geliyor mu diye?” (Ö5)

“Giydiğimiz kıyafetlerdeki değişim, hobilerimizi yazarak şimdiki hobilerimizi karşılaştıralım.” (Ö14)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; genel olarak öncekilerin yanına bazı eklemeler istedikleri, ama daha çok öncekilere benzer malzemeler koymak istedikleri yönünde bulgulara rastlanmaktadır. Bir sonraki zaman kapsülü deneyimlerinde bu görüşlerinin göz önünde bulunulmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Tablo 14: “Tekrar zaman kapsülü hazırlansa ne kadar süreyle saklanmasını istersiniz?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
1-5 Yıl	13	61,9
6-10 Yıl	5	23,8
11 yıl ve üstü	3	14,3
Toplam	21	100

Tablo 14'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının (%61,9) 1-5 yıl süreyle saklanması gerektiğini önerdikleri görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Lise sona kadar” (Ö4)

“20 yıl” (Ö9)

“Bir buçuk yıl (nasıl dayanacağım bilmiyorum)” (Ö2)

“5 yıl kadar” (Ö6)

- “1 sene” (Ö13)
 “5 yıl” (Ö14)
 “10 yıl” (Ö18)
 “2 yıl” (Ö11)
 “8. sınıfa kadar” (Ö10)
 “2 yıl yani sekizinci sınıf” (Ö19)
 “Uzun süreli, 50 yıl gibi” (Ö3)
 “10 yıl çünkü üniversitede ne olduğumuzu merak ederdim” (Ö7)
 “Yine aynı süre” (Ö1)
 “En azından 2 sene olabilir” (Ö5)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; öğrencilerin zaman kapsülüne ilişkin ilk görüşme sorularından farklı olarak ortalama beklenen sürenin daha kısa olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu durumun sebebinin öğrencilerin merak ve sabırsızlıkları ile ilgili olabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 15: “Zaman kapsülünün kapatılıp açılmasına kadar geçen süreçte neler hissettiniz?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Heyecan	14	51,8
Merak	6	22,2
Zamanın çok hızlı geçtiği	5	18,5
Sabırsızlık	2	7,5
Toplam	27	100

Tablo 15’e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının (%51,8) heyecan duyduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- “Heyecan vericiydi.” (Ö11)
 “Çok heyecanlıydım.” (Ö14)
 “Heyecanlandım ve sabırsızlandım.” (Ö3)
 “Heyecan-merak.” (Ö5)
 “Heyecan, değişim hissi hissettim.” (Ö6)
 “Acaba değişen çok şey oldu mu diye düşünürüm.” (Ö8)
 “Çok heyecanlıydım, nelerin değiştiğini çok merak ediyordum.” (Ö16)
 “İlginçti, heyecanlıydım ve bir an önce açılmasını istiyordum.” (Ö17)
 “Sanki dün gibi.” (Ö9)
 “Kapsülü unuttum bile.” (Ö1)
 “Heyecanlandım ve bir yıl çok hızlı geçti.” (Ö15)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; zaman kapsülü kapatılmasındaki hislerinin yanı sıra, zamanın çok hızlı geçtiği gibi bazı cevaplara da rastlanmıştır. Bu bulgular, ilk görüşme sorularına verilen yanıtları da destekler niteliktedir.

Tablo 16: “Sizce bu etkinlik daha farklı uygulanabilir mi? önerileriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların analizi

Temalar	f	%
Bu şekilde iyi	11	52,4
Toprağa gömülmeli	5	23,8
Daha uzun süre saklanmalı	3	14,3
Bilmiyorum	2	9,5
Toplam	21	100

Tablo 16’ya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmı (%52,4) uygulamayı aynı şekilde devam ettirmek gerektiğini, (%23,8)’i toprağa gömülmesini, (%14,3)’ü daha uzun süre saklanmasını önermişlerdir. Bu soruya verilen cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir:

“Gerçekten toprağa gömülüp daha uzun süre saklansaydı daha güzel olurdu.” (Ö11)

“Bence 1 yıl yetersiz, ama dayanamadık. Daha uzun süre saklamalıydık.” (Ö3)

“Bütün öğretmenlerime bu etkinliği yaptığından dolayı teşekkür ederim, bir önerim yok.” (Ö2)

“Hayır, böyle heyecanlı olur, değiştirilmesin.” (Ö1)

“Evet, toprağın altına konabilirdi.” (Ö7)

“Bence güzel, bir farklılığa ihtiyaç yok.” (Ö9)

“Gayet güzel, değişime ihtiyaç yok.” (Ö16)

“Bir yere gömülebilirdi.” (Ö13)

“Bence bu etkinlik çok iyi, değişmesin.” (Ö15)

“Bilemiyorum.” (Ö10)

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde; ilk aşamada öğrencilerin zaman kapsülünün gömülmesine yönelik görüşlerinin bir miktar değiştiği, gömülme düşüncesine sahip olanların sayısının önemli ölçüde azaldığı görülmüştür. Bu durumun sebebinin yapılan etkinliğin başarıya ulaşmış olmasından kaynaklanabileceği ifade edilebilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Zaman kapsülü çalışması öğrencilerin geçmişi anlamalarına ve takdir etmelerine fırsat sunduğundan, onların tarihsel olay ve olgulara yönelik deneyim kazanmasında önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde zaman kapsülü uygulamalarının üç önemli kazanımı söyle belirtilmektedir: Birincisi, zaman kapsülleri, öğrencilerle birlikte ortak bir arka plan oluşturarak gerçek bir öğrenme deneyimi sunar ve öğretmenlerin öğrenme için bir ortam yaratmalarını sağlar. İkincisi, öğrencilere belirli bir zaman aralığına özgü eserleri içeren kendi zaman kapsüllerini oluşturmaları için fırsat sunarak öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin içeriğini oluşturmalarına yardımcı olur. Üçüncüsü ise gelişimin aşamalarını değerlendirmek için kapsüller bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, öğretmen zaman kapsülünden bir obje seçebilir ve öğrencilerden tarihsel önemini açıklamasını isteyebilir veya öğrencilerin kronolojik sıraya göre nesnelere yerleştirmesini isteyebilir (Maxim, 1997: 231).

Çalışma ile ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçların diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırmaları aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

- Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının, zaman kapsülü uygulamasına göre değiştiği ifade edilebilir. Bu bulgudan hareketle zaman kapsülü

etkinliğinin öğrencilerin tutum puanlarına olumlu yönde etkide bulunduğu görölmektedir. Öztürk ve Baysal (1999) da çalışmalarında öğretmenlerin derslerinde öğretim etkinliklerini kullanma sıklığı ile öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda sınıf içi farklı uygulamaların yapılmasının öğrencilerin ilgili derse ilişkin tutumlarında olumlu yönde etki ettiği söylenebilir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının (%85,7) zaman kapsülü ile ilgili ön bilgiye sahip olduğu, uygulama sürecinde çoğunun (%82,8) mutluluk, sevinç ve heyecan gibi olumlu duygular hissettikleri ve öğrencilerin (%76,1) hem kendilerinde hem de çevrelerinde fiziksel, bilişsel ve sosyal alanlarda değişimin gerçekteşiğini görme fırsatı yakaladıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Zaman kapsülüne konulacak objelerle ilgili olarak katılımcıların ilk uygulamada büyük bir kısmının (%41,1) kişisel eşyalar ve mektup, not, kitap, gazete vb. yönünde görüş bildirdiği, uygulama sonunda ise katılımcı görüşlerinin (%57,2) kapsüle konulan önceki malzemelerin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçla bağlantılı olarak Kanada Alberta'da 2012 yılında başlatılan zaman kapsülü uygulamasının öncesinde öğrencilere, en sevdikleri beş öğeye karar vererek zaman kapsülüne neyin dâhil edileceğini belirtmelerinin istendiği bir çalışma yapılmıştır. Yaklaşık 6000 katılımcıdan elde edilen verilere göre zaman kapsülünde yer alması istenen ögeler şu şekilde listelenmiştir (ALTC): Gelecekle ilgili tahminler içeren öğrenci mektupları, metal paralar, gazeteler, zaman kapsülü saklanması için ayrılan yerin fotoğrafları, okulun fotoğrafları. Bu bağlamda, farklı ölkelerde gerçekteşişilen her iki çalışma sonuçlarının benzerlik göstermesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir.
- Katılımcıların çoğunun (%39,3) zaman kapsülü olarak kullanılacak materyalin metal/alüminyum folyodan yapılması ve kapsülün muhafaza edilmesi için en uygun yerin (%62,6) toprağın/yerin altı şeklinde görüş bildirdiği görölmektedir.
- Zaman kapsülünün kapalı kalması gereken süreyle ilgili olarak araştırmanın ilk aşamasında katılımcı görüşleri (%43,5) 51 yıl ve üzeri iken, uygulama sonlandırıldıktan sonra görüşlerin (%61,9) 1-5 yıl süreyle şeklinde bir değişim gösterdiği görölmektedir. Öğrencilerin gelişim dönemleri dikkate alındığında sabırsız ve heyecanlı olmalarından dolayı bu sürenin kısaltıldığı ifade edilebilir.
- Sosyal Bilgiler eğitimi içerisinde önemli bir yere sahip olan "zaman, süreklilik ve değişim" in öğretiminde kullanılabilir olan zaman kapsülünün kapalı kaldığı sürede ölkede yaşanan değişime yönelik katılımcı görüşlerinin önemli bir kısmının (%76,1) ekonomik değişim kategorisinde olması, değişim olgusunun öğretiminde somut yaşantı oluşturmanın önemini göstermektedir. Ayrıca kapsül içerisinde yer alan gazete kupüründeki döviz kuru bilgisinin de bu sonuç üzerinde etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırma sonucunda uygulayıcı ve araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Farklı grup ve sınıf düzeylerinde benzer bir çalışma gerçekteşişilerek bu çalışma bulguları ile karşılaştırma yapılabilir.
- Zaman kapsülü başka araştırmacılar tarafından daha uzun süreliğine hazırlanabilir.
- Zaman kapsüllerinin gömülmesi ve korunması ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Zaman kapsülü etkinliği tüm okulun katıldığı büyük bir etkinliğe dönüştürülebilir.

- Zaman kapsülü etkinliği ile tutumların yanı sıra diğer değişkenleri de etkileyip etkilemediğine bakılabilir.

5. KAYNAKLAR

- Alberta Legislative Assembly Office [ALCT]. (tarihsiz). *A Tale of Two Time Capsules*, URL: https://www.assembly.ab.ca/visitor/teachers/pdf/TimeCapsule_Activities.pdf
- Asher, R. (1974). How to Build a Time Capsule, *Journal of Popular Culture*, 8 (1974): 241-253. URL: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.0022-3840.1974.00241.x/abstract>
- Brandt, D. (2016). The Time Capsule, *Change: The Magazine of Higher Learning*, 48:2, 44-45, URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00091383.2016.1167564?needAccess=true>
- Buldur, S. ve Doğan, A. (2017). Performansa Dayalı Tekniklerle Yürütülen Biçimlendirmeye Yönelik Değerlendirme Sürecinin Öğrencilerin Hedef Yönelimlerine Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H.U. Journal of Education) 32(1): 143-167, URL: <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/upload/files/1740-ogrencihedefionelimdegerlendirme.pdf>
- Demir, S. B. ve Akengin, H. (2010). Sosyal bilgiler dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *E-uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, URL: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ijer/article/viewFile/1073000020/1073000011>
- Demircioğlu, İ. H. (2005). Sekizinci sınıf öğrencilerinin tarih öğretiminde kullanılan zaman ve kronolojiyle ilgili bazı kavramları anlama düzeyi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 19, 155- 163. URL: <http://www.ejer.com.tr/0DOWNLOAD/pdfler/tr/1522248733.pdf>
- Dewey, J. (1910). *How We Think* (1991 ed.). New York: Prometheus Books. <http://dx.doi.org/10.1037/10903-000>
- Eggan, P. D. ve Kauchak, D. P. (2001). *Strategies for Teachers: Teaching Content and Thinking Skills*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Friedman, L. M. (1990). Opening the Time Capsule: A Progress Report on Studies of Courts over Time, *Law & Society Review*, Vol. 24, No. 2, Longitudinal Studies of Trial Courts, pp. 229-240. URL: <http://www.jstor.org/stable/3053675>
- Jarvis, W. E. (1992). Modern Time Capsules: Symbolic Repositories of Civilization, *Libraries & Culture*, Vol. 27, No. 3 (Summer, 1992), pp. 279-295, URL: <http://www.jstor.org/stable/25542451>
- Maxim, G. W. (1997). Time Capsules: Tools of the Classroom Historian, *The Social Studies*, 88:5, 227-232, URL: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00377999709603784?needAccess=true>
- Özen, R.ve Sağlam, H.İ. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Değişim ve Sürekliliği Algılayışı, *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 22, ss.1-15. URL: <http://www.akademikbakis.org/eskisite/22/17.pdf>
- Öztürk, C. ve Baysal, N. (1999). İlköğretim 4-5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:6.
- Rohlf, G. (2015). How to Make Field Trips Fun, Educational, and Memorable: Balancing Self-Directed Inquiry with Structured Learning. *The History Teacher*, 48, 517-528.
- Safran, M. ve Şimşek, A. (2006). İlköğretim Öğrencilerinde Tarihsel Zaman Kavramının Gelişimi, *İlköğretim Online*, 5(2), 87-109, URL: <http://ijaedu.ocerintjournals.org/download/article-file/91046>
- Safran, M. ve Şimşek, A. (2009). Çocuklarda Zaman Algısının Gelişimi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Volume 2/6, URL: http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi6pdf/safran_simsek.pdf
- Seixas, P. (tarihsiz). *Teacher Notes: Benchmarks of Historical Thinking A Framework for Assessment in Canada*, URL: http://www.edu.gov.mb.ca/k12/cur/socstud/foundation_gr8/tns/tn1.pdf
- Seixas, P. ve Peck, C. (2004). Teaching historical thinking. In A. Sears & I. Wright (Eds.), *Challenges and Prospects for Canadian Social Studies* (pp. 109-117). Vancouver: Pacific Educational Press. URL: http://www.culturahistorica.es/seixas/seixas_peck.pdf
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Stafford-Levy, M. (2007). Reflections From a Teaching Time Capsule, *Journal of Border Educational Research* Volume 6 Number 2, URL: <https://journals.tdl.org/jber/index.php/jber/article/viewFile/7160/6474>
- Stopsky, F. ve S. Lee. (1994). *Social studies in a global society*. Albany, N.Y.: Delmar.

Wolff, B. (1941). School for Living: A Lesson for the Time Capsule, *The Clearing House*, Vol. 15, No. 5 (Jan., 1941), pp. 273-276. URL: <http://www.jstor.org/stable/30186797>

Zayimoğlu Öztürk, F. ve Öztürk, T. (2016). Using time capsules in 5th grade social studies course, *1st International Scientific Researches Humanity and Social Sciences Conference - IBAD*, Madrid, May 19-22, 2016.

Extended Abstract

With the time capsule activity, it is important to keep in mind that students should be able to help them understand the past by providing a historical perspective on the past of the primary source, thus allowing students to improve their time and space feelings. When literature is examined, it is seen that time capsule applications are not common in the education process both in foreign and domestic literature.

In this study, it was found that, 5th, 6th, 7th and 8th grade students of a middle school should be able to explain the historical change in the way of daily life, in terms of students' attitudes and opinions. The purpose of this research is to determine the effects of time capsule implementation on student attitudes and to determine students' views on implementation in a secondary school. According to this aim, sub-aims of this research is determined as the following:

- How does the time-capsule activity affect the attitudes of the students towards social studies course?
- What are the pre-implementation views of the secondary school students regarding time capsule activity?
- What are the post-implementation views of the secondary school students regarding time capsule activity?

This research was planned in 2015, first phase was conducted in 2015-2016 education year and second phase was conducted in 2016-2017. Research has been limited to a class of 21 secondary school students in Ordu province. In this direction, this study was carried out with a total of 21 students, who were trained in this secondary school in Ordu. Social studies course attitude scale and Interview forms (first and second forms) about time capsule application were applied as data collection tool in the research. In order to measure students' attitudes towards Social Studies course, a 26-item "Social Studies Instruction Attitude Scale" developed by Demir and Akengin (2010), was used. The interview forms were formed by the researchers with the aim of identifying the opinions of the students regarding the time capsule implementation. There are 6 open-ended interview questions in the first form and 7 open-ended interview questions in the second form to be asked to the students. The data obtained in accordance with the researcher's pattern were analyzed in two steps. The first is related to the attitude scale for the social studies course, which is pre-tested and post-tested for experimental and control groups. Arithmetic mean, standard deviation, t test analysis for independent samples were used in the analysis of the data. Statistical processing was done in SPSS 22.0 program. In the second stage, the content analysis method was used to analyze the qualitative data obtained from the interview forms in the research.

The results of the study are as follows:

- It can be expressed that the attitude scale scores of the students in the Social Studies course change according to the time capsule application. From this finding, it can be said that the effectiveness of the time capsule is positively influenced on the attitude scores of the attended students.
- Most of the students (85.7%) participating in the study have preliminary knowledge of the time capsule.
- Most of the students who participated in the survey (41,1%) replied that they would put personal items and others were letter (23,1%), notes (15,3%), book (12,8%) and other (7,7%) in a time capsule.
- It is seen that some of the students participated in the study stated that time capsule should be built from metal / aluminum foil (39,3%) and others answered paper / cardboard (21,7%), glass (21,7%) and wood (17,3%).

- Most of the students who participated in the survey (82.8%) felt positive feelings such as happiness, joy and excitement if they would be a part of such event.
- It is seen that most of the students who participated in the study answered that time capsule should be buried under soil (62.6%).
- It is seen that most of the students who participated in the study answered that the time capsule should be kept for 51 years and over (43.5%).
- Students have acknowledged that physical, cognitive and social change has taken place both in themselves and in their environment through the application of time capsules.
- There is a majority of students (76.1%) who stated that there are significant changes in the students themselves and their environment.
- It is seen that a significant part of the students who participated in the study (76.1%) answered in the category of economic change.
- Some of the students who participated in the study (57.2%) seem to recommend adding new materials to the time capsule as well as previous materials.
- It is seen that a significant proportion of the students (61.9%) participating in the survey recommended that time capsules should be kept for 1-5 years.
- A significant proportion (51.8%) of the students who participated in the study seem to express their enthusiasm.
- A significant proportion of the students (52.4%) in the survey had to continue the application in the same way, (23.8) to be buried in the soil, and (14.3%) to stay longer.

As a result of the research, the following suggestions have been made to practitioners and researchers:

- A similar study can be performed at different group and class levels and compared with these study findings.
- The time capsule can be prepared by other researchers for a longer period.
- Studies can be carried out on the state of encapsulation and protection of time capsules.
- The time capsule activity can be transformed into a major event involving the entire school.
- It can be seen whether time capsule activity and attitudes affect other variables as well.